

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 105438 17 Рев
Бања Лука, 28.12.2017. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тица, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Б.М. из М., Б.М., кога заступа пуномоћник В.Г., адвокат из Б.Л., Улица ..., против тужене РС, коју заступа заступник по закону Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника Бања Лука, ради накнаде штете, вриједност спора 50.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 105438 16 Гж од 13.12.2016. године, на сједници одржаној дана 28.12.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 105438 10 П од 15.04.2016. године тужена је обавезана да тужитељу, на име накнаде штете, исплати и то: 257,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1990. године па до исплате; 6.226,31 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1991. године па до исплате; 3.113,16 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1992. године па до исплате; 230,41 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1993. године па до исплате; 192,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1994. године па до исплате; 384,01 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1995. године па до исплате; 225,16 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1996. године па до исплате; 638,33 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1997. године па до исплате; 1.293,24 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1998. године па до исплате; 2.464,07 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.1999. године па до исплате; 2.388,93 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2000. године па до исплате; 3.521,58 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2001. године па до исплате; 3.266,38 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2002. године па до исплате; 2.721,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2003. године па до исплате; 2.949,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2004. године па до исплате; 3.185,50 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2005. године па до исплате; 3.262,50 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2006. године па до исплате; 3.440,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2007. године па до исплате; 5.257,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2008. године па до исплате; 6.277,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2009. године па до исплате; 5.062,65 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.01.2010.

године па до исплате, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 6.155,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 15.04.2016. године па до исплате, док је преко досуђеног износа захтјев тужитеља за накнаду трошкова поступка одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 105438 16 Гж од 13.12.2016. године жалба тужене је усвојена и првостепена пресуда преиначена, тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбијен као неоснован. Тужитељ је обавезан да туженој надокнади трошкове парничног поступка у износу од 3.374,00 КМ, те је одбијен захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка у износу од 1.312,50 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно одлучивање.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужена обавезе да му, на име накнаде штете, изгубљене зараде (плата) за период 16.10.1989. године (датум престанка радног односа) па до 28.08.2009. године (датум правоснажности рјешења о укидању клаузуле правоснажности), исплати износе ближе означене у изреци првостепене пресуде, са законском затезном каматом.

Захтјев тужитеља је утемељен на тврдњама из тужбе: да је неправилно стављање клаузуле правоснажности на одлуку суда, која је донесена у парници која је вођена по тужби предузећа А. ООУР Међумјесни путнички саобраћај Б.Л. против тужитеља (тужени у тој парници), за посљедицу имало престанак радног односа тужитељу, усљед чега је за тужитеља у спорном периоду настала штета у виду плата које би остварио да је у спорном периоду радио.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, на темељу изведених доказа, првостепени суд је утврдио: да је тужитељу одлуком Дисциплинске комисије број 1096/88 од 08.12.1988. године послодавца А. ООУР Међумјесни путнички саобраћај Б.Л. (сада А. АД Б.Л., у даљем тексту: послодавац) чији је он био радник на пословима аутомеханичара, изречена дисциплинска мјера престанка радног односа; да је по приговору тужитеља Раднички савјет предузећа, одлуком број РС-МС-114/88 од 18.01.1989. године, преиначио одлуку Дисциплинске комисије и изрекао дисциплинску мјеру условно на период од 12 мјесеци; да је одлуком Основног суда удруженог рада у Бањој Луци број РС-П-49/89 од 28.06.1989. године, по приједлогу послодавца, поништена као незаконита одлука Радничког савјета од 18.01.1989. године, а одлука Дисциплинске комисије одржана на снази; да је на ту одлуку суда стављена клаузула правоснажности са 13.10.1989. године; да је рјешењем послодавца број 4219 тужитељу утврђен престанак радног односа са даном 16.10.1989. године, од када тужитељ није радио; да се тужитељ дана 01.11.1989. године обратио Основном суду удруженог рада у Бањој Луци са захтјевом за достављање одлуке суда из предмета број РС-П-49/89, у којем је навео да никада није примио одлуку суда и да због тога није могао користити

своја процесна права; да је поднеском Основног суда удруженог рада у Бањој Луци од 05.12.1989. године, тужитељ обавијештен да је одлука суда од 28.06.1989. године постала правоснажна 13.10.1989. године, јер није улагана жалба, да је одлука покушана бити уручена на његову адресу, али да се он на истој није налазио, па да је достављање одлуке извршено путем огласне табле суда, те да је истеклом рока за жалбу на одлуку стављена клаузула правоснажности; да је тужитељ у својству предлагача дана 14.11.1990. године поднио захтјев за испитивање правилности рјешења о клаузули правоснажности којим је предложио да се поништи рјешење о клаузули правоснажности на одлуци суда број РС-П-49/89 од 28.06.1989. године; да је рјешењем првостепеног суда број 71 0 П 047764 91 П од 08.06.2009. године, које је потврђено рјешењем Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 047764 09 Гж од 28.08.2009. године усвојен приједлог тужитеља и укинута клаузула правоснажности на одлуци Основног суда удруженог рада Бања Лука број РС-П-49/89 од 28.06.1989. године; да је, у наставку поступка, по тужби послодавца против радника Б.М. (у овој парници тужитељ) пресудом првостепеног суда број 71 0 П 047764 91 од 14.04.2011. године одбијен захтјев послодавца да се поништи рјешење Радничког савјета бр. РС-МС-114/88 од 18.01.1989. године којим је изречена условна дисциплинска мјера престанка радног односа и да се утврди да је тужитељу радни однос престао одлуком Дисциплинске комисије бр. 10969/88 од 08.12.1988. године; да је наведена пресуда првостепеног суда од 14.04.2011. године постала правоснажна дана 24.05.2011. године, јер је жалба предузећа А. а.д., којом је оспоравана наведена пресуда, одбачена као неблаговремена рјешењем првостепеног суда број 71 0 П 047764 11 П 2 од 12.07.2011. године, које је потврђено рјешењем другостепеног суда број 71 0 П 047764 11 Гж 3 од 29.12.2011. године; да је рјешењем Врховног суда РС број 71 0 П 047764 12 Рев од 13.12.2012. године одбачена ревизија послодавца, као недозвољена, поднесена против рјешења другостепеног суда број 71 0 П 047764 11 Гж од 29.12.2011. године.

На темељу тих чињеница, првостепени суд је утврдио да на страни тужене има елемената противправности, јер је орган тужене неправилно ставио клаузулу правоснажности на одлуку суда на темељу које је послодавац прекинуо радни однос тужитељу, па како је у предмету број 71 0 П 047764 91 П који је правоснажно завршен пресудом првостепеног суда од 14.04.2011. године, одбијен захтјев послодавца којим је тражио да се поништи одлука којом је условно изречена мјера престанка радног односа и утврди да је тужитељу радни однос престао одлуком Дисциплинске комисије, закључио је да је на тај начин доказано да је тужитељ требао да остане у радном односу и остварује зараду. Налазећи, да се тиме, сагласно одредби члана 154. став 1. и члана 172. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89 и "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04 – у даљем тексту: ЗОО), ради о неправилном раду органа тужене, усљед чега је тужена одговорна што тужитељ није радио и стицао зараду у спорном периоду, првостепени суд је закључио да је основан захтјев за накнаду штете која се огледа у изгубљеној заради коју би тужитељ остварио у радном односу да није било незаконитог рада тужене. Висину припадајуће накнаде првостепени суд је утврдио на темељу података из налаза и мишљења вјештака економске струке М.З., те исказа вјештака, па је тужену обавезао да тужитељу исплати накнаду штете у виду плата које би тужилац примио да је радио за период од 01.11.1989. године до 28.08.2009. године, у износима исказаним за сваку годину појединачно, као у изреци првостепене одлуке.

Одлучујући о жалби тужене, другостепени суд је на темељу чињеница утврђених од стране првостепеног суда, закључио да тужитељ није доказао да му је штета проузрокована грубом непажњом или намјером, као посљедицом незаконитог рада судије. Налазећи, даље, да се достављање одлуке путем огласне табле суда не може сматрати неправилним и незаконитим радом органа тужене и да нема вољног елемента на страни тужене да се таквим поступањем тужитељу причини штета, закључио је да тужена није одговорна за насталу штету. Сагласно томе, другостепени суд је изјављену жалбу усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбио.

Побијаном одлуком захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Према одредби члана 172. став 1. ЗОО правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. У овој законској одредби, сагласно ревизионим наводима, је садржан основ за одговорност државе односно ентитета за штету због незаконитог или неправилног рада суда.

Када је у питању одговорност за штету која је посљедица незаконитог или неправилног рада суда, односно судије, треба имати у виду да су у питању два интереса која се посебно штите. Један је право странке, конкретно право на накнаду штете у случају незаконитог и неправилног рада суда, односно судије у вршењу судијске функције, а други је право судије на правно мишљење и правно схватање у поступку за које не може одговарати. Стога погрешно правно тумачење законске норме или примјена неодговарајуће законске норме у поступању суда у оквиру његових законских овлаштења се не може сматрати незаконитим и неправилним радом суда. С обзиром на положај, овлаштења и надлежности судова и судија у поступку, изражавање правног схватања, те примјена материјалног или процесног права у конкретном поступку, се не може у сваком случају подвести под незаконито или неправилно поступање, као претпоставку одговорности за насталу штету. У противном судије не би могле самостално и независно обављати своју дужност, без страха за изражено правно схватање и примјену права. При томе, треба имати у виду да правилност и законитост поступања суда подлијеже контроли, испитивању, у законом прописаној процедури, по редовним и ванредним правним лијековима.

Из тих разлога, одговорност за штету коју нанесе судија у вршењу судијске функције, незаконитим или неправилним радом према странци у поступку, је специфична врста одговорности, па се одговорност државе односно ентитета за штету трећим лицима, супротно ревизионим наводима, не може цијенити искључиво према објективном критеријуму, јер је то противно основном принципу независности и самосталности судова. Стога се неправилним радом суда може сматрати само оно поступање судије које је супротно општим правним начелима и правилима струке, односно када се ради о погрешној примјени правне норме која је потпуно јасна, која не захтјева посебно тумачење и у чијој примјени није било никаквих дилема у судској пракси. Ово јесте субјективни елеменат одговорности, али се не везује за постојање воље или пристанка да се нанесе штета трећем лицу, како то неправилно закључује другостепени суд, него за процјену „тежине“ повреде, одступања од очекиваног поступања сваког другог, просјечног судије, чији узроци могу бити различити, али немају објективно прихватљиво оправдање.

У конкретном случају, тужитељ изведеним доказима није доказао да се ради о таквом поступању судије које би довело до одговорности тужене.

Наиме, читањем списка Основног суда удруженог рада Бања Лука број РС-П-49/89, утврђено је да се у том спису (из неутврђених разлога) не налази повратница о покушају уручења одлуке суда број РС-П-49/89 од 28.06.1989. године на адресу тужитеља, нити доставница о достављању одлуке путем огласне табле суда, осим што из поднеска суда од 05.12.1989. године произлази да је достава одлуке суда покушана на адресу тужитеља, али да се он на истој није налазио, па да је достављање одлуке извршено путем огласне табле суда, те да је истеклом роком за жалбу на одлуку стављена клаузула правоснажности. Из ових разлога, те како је тужитељ доказао да у спорном периоду није мијењао адресу становања, усвојен је његов приједлог за укидање дате клаузуле правоснажности, али стање списка тог предмета (те имајући у виду наводе из поднеска суда) не даје основа за закључак да су очигледно повријеђене одредбе о достављању одлуке суда односно да је очигледно поступљено супротно одредби члана 145. Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ", број 4/77 до 35/91, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 14/94 и 32/94), који законски пропис је у том периоду био на снази. Наведено, имајући у виду да је могуће да се ради о неправилном поступању поштанског достављача (неправилном означавању да је тужитељ одселио са адресе из приједлога односно тужбе), као и да је с обзиром на враћену повратницу у питању неправилно схватање суда о испуњењу законских услова за доставу одлуке путем огласне табле суда. Поред тога, иако не по редовном или ванредном правном лијеку, али по законом прописаном средству (приједлогу за укидање клаузуле правоснажности), неправилно поступање суда у конкретном случају је исправљено укидањем дате клаузуле.

Према томе, изведеним доказима тужитељ, на којем је терет доказивања у смислу одредбе члана 123. и 126. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), није доказао да су испуњени услови да се утврди одговорност тужене за штету која је за тужитеља настала у спорном периоду, али само под условом да послодавац није испунио своју обавезу исплате накнада плата, с обзиром на коначан исход поменуте друге парнице.

Сагласно датим разлозима, изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић